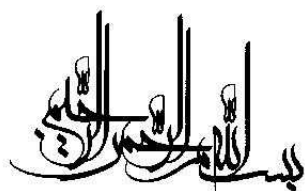

۱۴۲۸/۱/۱

مسانی حقوق آب

دکتر امیرحسین نوربخش
مدرس دانشگاه

دکتر نسیم خداخواه
مدرس دانشگاه

سرشناسه : خداخواه، نسیم، ۱۳۵۷-
 عنوان و نام پدیدآور : مبانی حقوق آب/ نسیم خداخواه، امیرحسین نوربخش
 مشخصات نشر : تهران: جاودانه، جنگل، ۱۳۹۷
 مشخصات ظاهری : ۹۶ ص.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۱۵۸-۶۱۷-۰
 وضعیت فهرستنویسی : فیا
 موضوع : آب-- قوانین و مقررات-- ایران
 موضوع : Water- Law and Legislation- - Iran
 موضوع : آب، منابع-- قوانین و مقررات
 موضوع : Water- Supply- - Law and Legislation
 موضوع : آب، منابع-- ایران-- آیین نامه‌ها
 موضوع : Water- Supply- - Iran- - By- Laws
 شناسه افزوده : نوربخش، امیرحسین، ۱۳۶۵-
 رده‌بندی کتب : ۱۳۹۷ ۴۵/خ/۶۹۸ KMH
 رده‌بندی دیویی : ۳۴۶/۵۵۰۴۶۹۱
 شماره کتابشناسی : ۵۳۲۱۲۲

عنوان کتاب: مبانی حقوق آب

مؤلفان: دکتر نسیم خداخواه، دکتر امیرحسین نوربخش

ناشر: انتشارات جاودانه، جنگل

ناظر فنی: امین لشکری

نوبت و سال چاپ: اول، ۱۳۹۷

قطع و تیراژ: رقعی، ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۲۰۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۵۸-۶۱۷-۰

تلفن: ۵۴۱۱۳ - ۶۶۴۸۲۸۳۰ - ۶۶۴۸۶۱۱۵ - ۰۲۱ <http://www.jangal.com>

email: info@junglepub.org ۰۳۱ - ۳۳۲۰۵۰۰۵ - ۳۳۲۰۳۸۰۰ - ۹

«حق چاپ برای مؤلفان محفوظ است»

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه	
فصل اول - حقوق‌شناسی آب ۱	
مبحث اول - شقوق حق دسترسی به آب در حقوق داخلی	۸
مبحث دوم - حق دسترسی به آب آشامیدنی سالم در اسناد حقوق بشری	۹
مبحث سوم - روش‌های اجرای حق بر آب	۱۵
مبحث چهارم - دیدگاه ترمینولوژیک و اتیمولوژیک	۱۸
مبحث پنجم - چالش‌های فقهی و شرعی	۲۱
مبحث ششم - اطلاعات	۲۶
فصل دوم - قانون‌شناسی آب ۲۸	
مبحث اول - مقررات‌گذار حق منابع آبی	۲۹
مبحث دوم - رویکرد حقوق اصول ایران به آب	۳۱
گفتار اول - حریم و بهره‌برداری از منابع آبی در قانون مدنی	۳۲
مبحث سوم - رویکرد حقوق عمومی ایران به آب	۳۴
گفتار اول - نگاه قانون اساسی به مالکیت منابع آب	۳۷
گفتار دوم - نگاه قوانین توسعه‌ی میان‌مدت	۳۹
فصل سوم - بحران‌شناسی آب ۴۶	
مبحث اول - سیر تاریخی حقوق آب در ایران	۴۷
گفتار اول - هخامنشیان و تقسیم آب در عرصه قنات	۵۰
مبحث دوم - راهکارهای جرم‌شناختی حوزه آب	۵۳
گفتار اول - درباره پرونده کشف رود	۵۳
۱- تشکیل سالانه ۱۰ هزار پرونده تهدیدات بهداشتی در حوزه کشف رود	۵۸
۲- تهدید جدی خاک زمین‌های کشاورزی منطقه	۵۹
۳- دیده نشدن حاشیه شهر در طرح جمع‌آوری فاضلاب مشهد	۵۹
۴- افزایش ظرفیت تصفیه فاضلاب نیازی ضروری	۶۰

- ۵- تعامل میان دستگاهی برای درختکاری محدوده اطراف کشف رود..... ۶۱
- ۶- برآوردهای اعتباری شهرداری..... ۶۱
- ۷- نجات کشف رود معطل اعتبار..... ۶۳
- ۸- پیشنهاد جلب سرمایه گذار..... ۶۴
- گفتار دوم- تخلفات و جرایم..... ۶۵
- ۱- نزاع منجر به قتل بر سر آب..... ۶۵
- ۲- سرقت آب در روستاها از قنوات و چاهها..... ۶۶
- ۳- سرقت آب در روستاهای ورزقان..... ۶۶
- ۴- موردی دیگر از سرقت آب..... ۶۶
- ۵- سرقت آب از قنات ها و چاههای روستاهای لرستان..... ۶۸
- ۶- مشکل سرقت آب در روستاهای جنوب بروجرد..... ۶۸
- ۷- اختلافات اجتماع مهمتین دلیل تقویت کم آبی در روستاها..... ۶۸
- ۸- تخریب مزارع در نتیجه تخریب و از بین رفتن قنوات..... ۶۹
- ۹- ضرورت مدیریت مصرف آب..... ۷۰
- ۱۰- نزاع دسته جمعی بر سر آب قنات و چاه..... ۷۱
- ۱۱- مردم سه روستا اسیر خودخواهی یک نفر..... ۷۱
- ۱۲- نزاع بر سر آب در سیستان و بلوچستان..... ۷۲
- ۱۳- جلوگیری از نزاع بی آبی..... ۷۴
- ۱۴- ریزگردها امان بریده اند..... ۷۴
- ۱۵- دومین جنگ آبی چهارمحال و بختیاری دو کشته داد..... ۷۵
- ۱۶- خشکسالی تنش های اجتماعی ایجاد کرده است..... ۸۰
- ۱۷- سال های انتهایی دهه ۹۰ پولی به آب می رسد؟..... ۸۱
- ۱۸- اعتبارات تملک دارایی های سرمایه ای برنامه های مختلف بخش آب..... ۸۲
- فصل چهارم- راهکارها..... ۸۴**
- نتیجه گیری..... ۸۶**
- منابع..... ۸۸**

هر که عاشق تر بود بر بانگ آب

او کلوخ زفت تر کند از حجاب...

«مولوی»

مقدمه

آب الفبای آبادانی و نشانه‌ی بارز وجود زندگی در دنیاست. آب یکی از عناصر چهارگانه است. چون خاک، ذاتی مؤنث و مانا دارد و به مانند باد و آتش زودگذر و نا مانا نیست. برخی نظریه‌ها بر این مبتنی است که اصولاً زندگی بر روی زمین نخستین بار از درون آب آغاز شد و آغازیان همگی از آب برخاستند و رفته رفته بر خشکی نیز وارد شدند. در افسانه‌های متعدد از الهه‌ی اناهیتا به عنوان خدای آب ذکر به میان آمده است. مناسبات آبی در یک جامعه تا آنجایی اهمیت دارد که حتی نوع توسعه‌ی سیاسی، اجتماعی آن دیار را هم می‌تواند مشخص کند. تنن که شیوه‌ی تولید آبی در یک مملکت می‌تواند سبب تولید استبداد یا حتی باز تولید آن گردد. یکی از موارد و دلایل متعدد عدم توسعه‌ی سیاسی در ایران همین موضوع می‌باشد. بنابراین دولت باید مسئله آب و تأمین حق بر آب را جدی بگیرد زیرا اصل در این حوزه باعث خواهد شد که کشور از لحاظ غذایی وابسته به کشورهای دیگر شود و علاوه بر حق بر آب، حق بر غذا که از دیگر حقوق مهم بشری است نیز، در معرض تهدید جدی قرار گیرد. حق بر آب با حقوق نسل اول حقوق بشر، از جمله حق حیات، که بنیادی‌ترین حق انسانی است، در ارتباط هست. باید توجه داشت که حق بر آب نوعی حق بنیادین محسوب می‌شود. آب امروزه یکی از سیاسی‌ترین و اقتصادی‌ترین منابع است که مستقیم و غیرمستقیم بر حقوق شهروندان اثر می‌گذارد. نیز باید توجه داشت که حق‌های بشری ناشی از آب امروزه به دلیل تغییرات وسیع اقلیمی و تغییرات اقلیم، تهدید شده و مقوله‌ی حقوق بین‌الملل آب را در جامعه‌ی جهانی مطرح کرده‌اند. همچنین عرف‌های سنتی و منطقه‌ای همچنان در کنار این حق‌ها زنده و پویا هستند و قابل انتقال و صادرات به عنوان یک خدمت و تجربه‌ی حقوقی در بخش‌های دیگر توسعه‌ی پایدار هستند. این گستردگی و فراوانی امر حقوقی بسیار خاص و شاد به نظر می‌رسد که تاکنون مثال آن را کم‌تر دیده‌ایم.